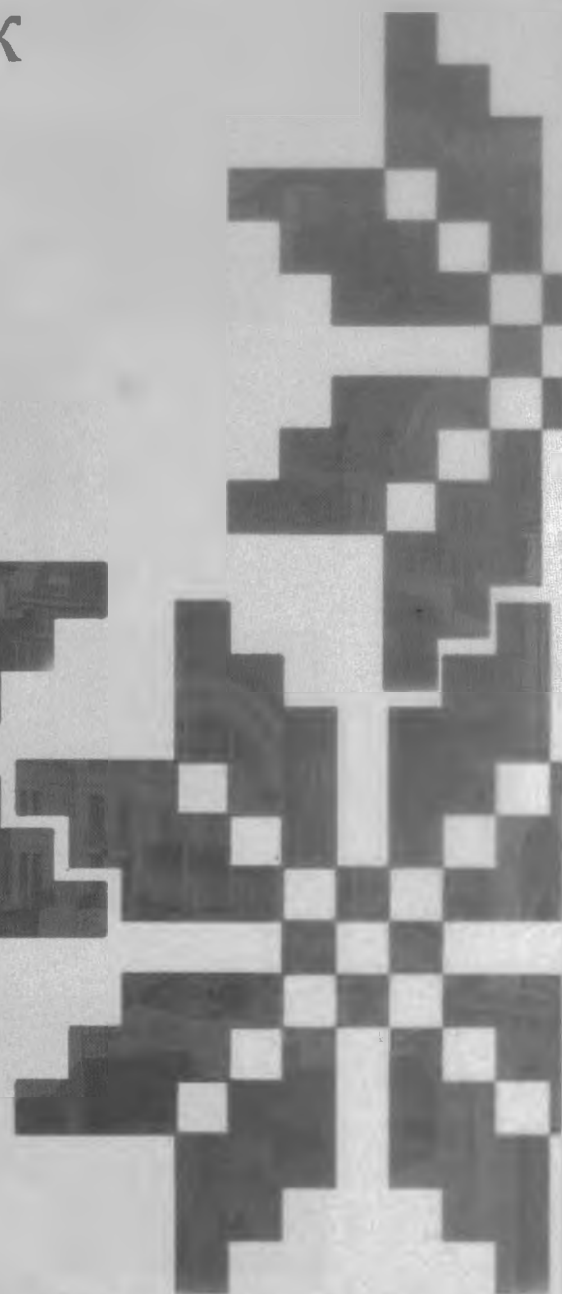
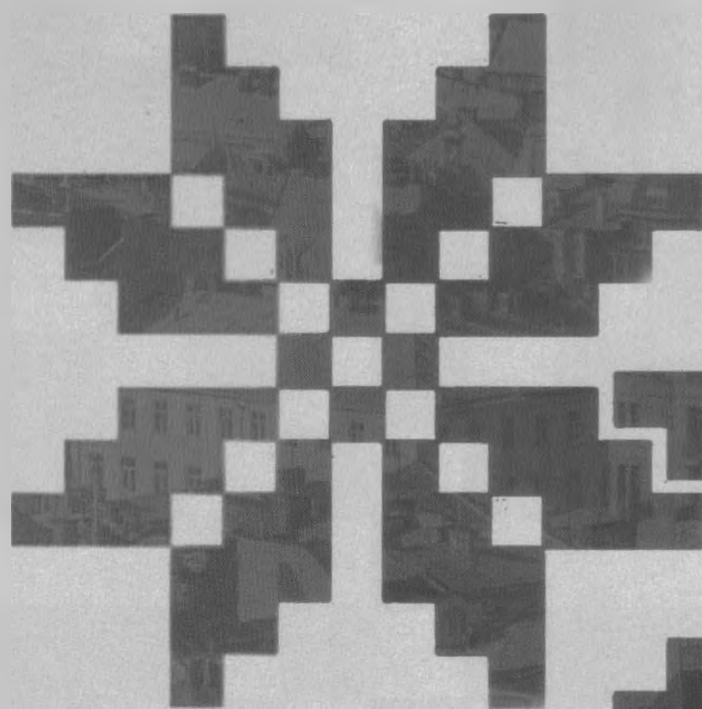

УКРАЇНСЬКИЙ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
науковий збірник

2018 №13

ЗМІСТ

Березка С.В. ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ САМОКОНТРОЛЮ ЯК КРИТЕРІЮ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУ.....	5
Берегова Н.П., Боярова Д.І. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗАГАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ І ШКІЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ.....	9
Буданова Л.Г. ПОНЯТТЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: СУТНІСТЬ І ЗМІСТ.....	13
Гордієнко Б.П. НАСИЛЬСТВО ЯК СКЛАДОВА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ	18
Денисенко К.С., Байєр О.О. ХАРАКТЕР ЗВ'ЯЗКУ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖІНОК ТА ЇХ ТРИВОЖНОСТІ У СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ.....	22
Докучасва В.В. ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЕКТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ СИСТЕМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСВІТНЬОГО ІНЖИНІРИНГУ.....	26
Дундюк А.Ю. ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ.....	30
Дьоміна В.В. ФОРМУВАННЯ БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ – ВИМОГА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИМІРУ.....	36
Кисельова І.І. ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ.....	40
Літвінова-Головань О.П. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ	44
Нагорняк С.В. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ДОСЛІДЖЕННЯ: ДИНАМІКА РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ ПРАВОСВІДОМОСТІ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ.....	48
Панова С.О. МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ У XIV – XVII СТОЛІТТЯХ.....	57

Кисельова І.І.
старший викладач кафедри англійської мови
факультету права і міжнародних відносин
Київського університету імені Бориса Грінченка

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ

В статті розглядається необхідність формування толерантності у майбутніх соціально-педагогічних працівників; відзначається сутність толерантності; підкреслюється важливість індивідуального підходу в навчанні як важлива складова цього процесу; вказуються засоби іноземної мови, які сприяють вихованню толерантності у студентів – майбутніх соціальних педагогів.

Ключові слова: толерантність, комунікативна компетентність, професійна спрямованість, індивідуальний підхід.

В статье рассматривается необходимость формирования толерантности у будущих социально-педагогических работников; отмечается сущность толерантности; подчеркивается важность индивидуального подхода в обучении как важная составляющая этого процесса; указываются средства иностранного языка, которые способствуют воспитанию толерантности у студентов – будущих социальных педагогов.

Ключевые слова: толерантность, коммуникативная компетентность, профессиональная направленность, индивидуальный подход.

The article discusses the necessity of tolerance formation of future social teachers; the essence of tolerance is indicated; the importance of individual approach as one of the main components of educational process is stressed; means of foreign languages which assist the forming of the tolerance of future social teachers are revealed in the article.

Key words: tolerance, communicative competence, professional orientation, individual approach.

Актуальність статті. Однією з найактуальніших проблем сучасного світу та сучасної освіти є проблема формування толерантності у сучасної молоді та розповсюдження ідей толерантності в усіх сферах життя та діяльності людини. Толерантність – це не тільки загальнолюдський принцип спільного мирного співіснування, але і «реальна, постійна, багатопланова, діюча та організуюча сила» розвитку суспільства [3, с. 337]. Процес глобалізації освіти неможливо розглядати окремо від процесу гуманізації, який пов'язаний з розумінням того, що найбільш важливою цінністю та основним капіталом сучасного суспільства є людина [1, 159]. Реалізація ідей толерантності є найбільш актуальною, особливо для спеціалістів, які працюватимуть в навчальних закладах.

Одним з чинників професійної придатності майбутніх соціальних працівників є

комунікативна компетентність, до основних характеристик якої відносяться: терпимість, емоційна стійкість, шанобливе ставлення до різних учасників спілкування, доброзичливість, емпатія, здатність до співпраці, діалогу, мобільність стилю спілкування, адекватна самооцінка. Формування і розвиток цих якостей стають важливою складовою професійної підготовки молоді в вищих учбових навчальних закладах. Важливу роль в цьому процесі відіграють заняття іноземної мови, де студенти оволодівають не тільки навичками та вміннями з основних видів мовленнєвої діяльності, а й знайомляться з культурою інших країн. Домогтись прогресу в навчанні можна завдяки здійсненню індивідуального підходу (індивідуальний підбір вправ на практичних заняттях, завдань для самостійної роботи, домашнього читання) до кожного студента, що є проявом толерантного ставлення до суб'єктів

навчального процесу. Актуальність вирішення проблем, пов'язаних з вихованням толерантності у студентів соціально-педагогічних спеціальностей і необхідністю використання індивідуального підходу в навчанні іноземної мови обумовили вибір теми даної статті.

Постановка проблеми. Розвиток сучасної освіти неможливо розглядати окремо від процесів, які відбуваються в світовому співтоваристві, таких як глобалізація, гуманізація та інформатизація. Світова глобалізація проявляється у всіх сферах життя та діяльності людей і освіта в цьому плані не є винятком. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній науковий простір Європи. Однією з передумов цього є реалізація системою вищої освіти України ідей Болонського процесу. Метою сучасної педагогіки є забезпечення всебічного розвитку людини як особистості, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей.

Проблемою толерантності цікавились різні вітчизняні та зарубіжні вчені. Українські вчені Т. Білоус, О. Волошина, О. Зарвіна, А. Скок, Ю. Тодорцева виокремили та обґрунтували педагогічні умови, розробили модель формування цієї якості. Так, у дослідженні Т. Білоус репрезентовано організаційно-функціональну модель виховання толерантності у студентів вищих педагогічних навчальних закладів у процесі вивчення іноземної мови [2]. Ідеї формування толерантності представлені також в роботах Є.Ф. Зеєр, А.Н. Сухова, Н.Н. Обозова, Дж. Локка, М. Монтеня, М. Бубера, В. Франкла, Е. Фромма, М. Уолцера.

Проблему підвищення ефективності навчального процесу шляхом індивідуального підходу до навчання, а також індивідуалізації навчання як засобу формування комунікативної компетенції тих, хто навчається, досліджували А. Алексюк, Ю. Бабанський, І. Бех, А. Вербицький, М. Гусякова, О. Єфремова, О. Леонтьєв, О. Степанова, П. Сікорський та інші.

Формування цілей статті. Проаналізувавши наукові дослідження, пов'язані з проблемою толерантності та її формування, ми вирішили поєднати її з проблемою індивіду-

алізації навчання. Отже, наша ціль – довести необхідність виховання толерантності у майбутніх соціально-педагогічних працівників, використовуючи при цьому індивідуальний підхід в навчанні, показати, як можна це можна робити на заняттях з іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан освіти характеризується тенденцією розглядати тих, хто навчається не як об'єкт для педагогічних впливів, а як суб'єкт зі своїм внутрішнім світом, системою цінностей, індивідуальними особливостями тощо. Навчитись толерантній поведінці суб'єктам можна через культуру мовлення. Неабияку роль в цьому процесі відіграють заняття з іноземної мови. Відбір навчального матеріалу та організація діяльності служать для всебічного і цілісного розвитку особистості. Важливість полягає в активності особистості в цій діяльності. Активізація діяльності студентів на занятті іноземної мови може здійснюватися шляхом занурення їх в іншомовне середовище, різноманітності творчого підходу, розвитку толерантності. Викладач створює умови для цього, він є товариш, який направляє і допомагає студенту самореалізовуватися і самовдосконалюватися. Його завданням є розробити такий комплекс вправ, які викликать інтерес до освіти. Тісна взаємодія викладача та студентів дозволяє безпосередньо вивчати різноманітні індивідуальні та психологічні особливості і відповідним чином обирати методи, прийоми та засоби педагогічного впливу. Відбувається зміна загальноосвітніх парадигм. Традиційна технологія навчання (від знань до умінь) доповнюється новими технологіями, які базуються на закономірностях пізнавальної діяльності, де головною особою виступає студент як суб'єкт освітньої діяльності. Зі зміною освітньої парадигми змінюються цілі педагогічної діяльності, які будуть визначатися самими учасниками освітнього процесу. Позиція авторитаризму з боку педагога змінюється на позицію лідерства та партнерства, відповідно змінюються методи та прийоми педагогічної діяльності з директивно-монологічних на діалогові [3].

Вивчення іноземних мов дозволяє не тільки розвивати лінгвістичну компетенцію, але і знайомити учнів з культурою та традиціями людей різних країн. Важливо, щоб предмет поряд із зразками художньої культури містив опис цінностей, звичаїв, традицій, норм поведінки носіїв іншої культури. Вдало підібраний текст або відеоматеріал є предметом для обговорення та аналізу студентами отриманої інформації. Зіставлення елементів культури іншої країни зі знанням рідної культури дає можливість отримати підтвердження ідеї різноманіття культур, усвідомити особливості культурних проявів, зумовлені специфікою економічного, політичного та соціального розвитку, прийняти ці особливості як даність, враховувати їх у взаєминах з носіями інших культур, викликаючи почуття поваги до культурних досягнень іншого народу, причетність до його проблем і труднощів, прагнення до культурного співробітництва із зарубіжними країнами [4]. Матеріал, який вивчається на заняттях, по можливості завжди співвідноситься з особистим досвідом студентів та їх інтересами. Так, наприклад, в процесі ознайомлення студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» з такими темами як «Система освіти України», «Життя молоді», «Проблеми молодого покоління» ми проводимо паралелі з іншими країнами. Такі знання створюють основу шанобливого, а, отже, миролюбного ставлення до інших народів і країн. Виховання відбувається успішніше, якщо враховуються об'єктивні умови життя людини. Наше завдання – навчити майбутніх соціальних педагогів не оцінювати все по принципу «краще» або «гірше». Необхідно так будувати педагогічний процес, щоб в процесі навчання студенти побачили все розмаїття існуючого світу, приймали його многогранність, не боялися відрізнятись від інших і потім запропоновані нами методи та прийоми використовували в своїй професійній діяльності. Діалог культур є одним з важливих засобів виховання толерантності. Так, наприклад, специфіка мови американців є такою, що особливо важливе місце серед типових оборотів мовленнєвого етикету (в американському варіанті англійської мови) займають форми вираження подяки, вибачення, а також мовленнєві одиниці, які допомагають зав'язати та

підтримувати дружні контакти. Багато англійських слів та виразів характеризують дбайливе ставлення до індивідуального, приватного життя людини. Спеціальний термін "privacy" (особиста, приватна життя), прислів'я «Мій дім – моя фортеця» відображають повагу до приватного, сімейного життя. В англійській мові є багато мовних і мовленнєвих одиниць, граматичних і лексичних зворотів, які гарантують ввічливість, спокійну манеру початку, ведення і закінчення бесіди, вибачення в тому чи іншому випадку, подяку за запрошення чи якусь послугу.

Іноземна мова може бути засобом вирішення імітованих ситуацій, а також, відповідно, і засобом формування толерантності майбутніх спеціалістів [5]. Таким чином, оволодіння формами мовного етикету в системі англійської мови дозволяє студентам засвоювати певні моделі спілкування і, занурюючись в емоційно сприятливу атмосферу заняття, набувати поряд з відповідними мовними навичками, досвід тактовної, і доброзичливої поведінки, толерантного ставлення до інших людей, їх цінностей, їх логіки мислення та форм поведінки. При цьому слід пам'ятати, що кожен студент має навчальну потребу в особистісному підході. Це зобов'язує педагога будувати навчально-виховний процес на основі урахування головних особистісних якостей – цілеспрямованості особистості, її життєвих планів і ціннісних орієнтирів, спиратися на вікові та індивідуальні особливості студентів. Диференційоване навчання передбачає такі організаційні форми, при яких кожен студент працює на рівні своїх здібностей, долаючи посильну, але достатньо відчутну для нього складність. В цьому полягає суть індивідуального підходу, який допомагає краще за своїти предмет і, який передбачає толерантне ставлення до суб'єктів навчального процесу. Диференціація у вузівському навчанні як метод індивідуалізації навчально-пізнавальної діяльності передбачає:

- 1) диференціацію змісту навчання;
- 2) диференціацію самого процесу навчання у навчально-пізнавальній діяльності тих, хто навчається.

Концепція індивідуального підходу передбачає організацію учбового процесу таким чином, щоб методичні підходи та рішення викладача, використання учбового матеріалу, відбір вправ та завдань відповідали особистості того, хто навчається, її потребам, мотивам, активності, інтелекту, індивідуальним та психологічним особливостям. Викладач має враховувати як індивідуальні особливості так і рівень базової підготовки студентів. Саме така робота дає можливість розкрити справжні можливості кожного студента і відповідно до цього створювати для нього індивіду-

альну траєкторію розвитку, що різноманітнить учбовий процес, робить його більш цікавим, комфортним і, головне, дозволяє підвищити ефективність навчання.

Висновки, зроблені в результаті дослідження. Виховання молоді в дусі толерантності є об'єктивною необхідністю. Провідна роль в цьому процесі належить представникам освіти. Викладачі іноземної мови, здійснюючи індивідуальний підхід, проявляють толерантне ставлення до кожної особистості, що є вагомим прикладом для студентів – майбутніх спеціалістів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бех І.Д. Становлення професіонала в сучасних соціальних умовах // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 3-4. – С. 157-162.
2. Білоус Т. М. Виховання толерантності в студентів вищих педагогічних навчальних закладів у процесі вивчення іноземної мови : дис. канд. пед. наук : 13.00.07 / Тамара Миколаївна Білоус. – К., 2004. – 227 с.
3. Бондырева С.К. Психолого-педагогические проблемы интегрирования образовательного пространства: Избранные труды. Москва – Воронеж, 2003. – 435 с.
4. Степанов П. Как воспитать толерантность? // Народное образование. – 2001. – № 9. – С. 91-95.
5. Тодорцева Ю. В. Формування толерантності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Юлія Вікторівна Тодорцева. – Одеса, 2004. – 276 с.